

P. m.

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALĂ

PROPRIETAR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul III. — Nr. 43.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe ½ an 6 cor.
In străinătate 20 cor. □ Un exemplar 20 bani.

Orăștie, 2 Noembrie 1913.

Cei 32 de „fini” ai ministrului român de industrie. — Vezi mai pe larg în pagina următoare. —

DUHUL LUI CARAGIALE

a plutit de-asupra noastră în clipa, când am azistat la minunata reprezentare a „Năpastei“.

Trupa artiștilor din Țară a reîmprospătat amintirea zilelor bune din trecut, vremea lui Matei Millo — începuturile mișcării teatrale la noi — până încoace, la trupa lui Petculescu, de care îmi aduc aminte ca prin vis, căci abia aveam pe atunci 6—7 ani!

Talentul strălucit al dlui Ion Brezeanu, al dnelor M. Ciucurescu și M. Antonescu; jocul desăvârșit al celorlalți membri ai trupei și — mai pe sus de toate — dulcea limbă românească, în care ne grăesc de pe scândurile teatrului acești apostoli ai Thaliei, sunt tot atâtea comori, pentru cari nu așiam deocamdată, destule elogi și potrivite cuvinte de recunoștință.

Mersul greoiu al mișcării noastre teatrale prinde noi aripi și interesul somnolent al obștei, pentru mișcări de acest soi, se va deștepta și el însfârșit. Căci nu se poate spune, că interesul ar lipsi cu totul. Am fost martor, în două orașe, la reprezentațiile trupei „Antonescu“ și mărturisesc, că am rămas foarte plăcut surprins de entuziasmul, cu care i-a întâmpinat obștea românească. Nu lipseă deci interesul cald — ci eră copleșit doar de un strat de cenușă — și a trebuit un singur suflu mai puternic, ca cenușa să se împrăști și cărbunii ascunși să ia flacări.

Măestri dramatici din Țară au reușit să realizeze, în câteva săptămâni, ceea-ce singuri n'am fi putut realiza într'un deceniu!

Mângâierea și bucuria ne e cu atât mai mare, cu cât turneurile se vor repeta an de an, ridicând tot mai mult nivelul pretențiilor noastre artistice, dând un impuls deosebit de puternic mișcării teatrale dela noi, și lămurindu-ne tot mai deslușit idealul măreț, ce se desvăluie tot mai mult, din negurile în care eră înfășurat: *unitatea culturală a tutu-*

ror Românilor, dela Nistru pân' la Tisa, din Hofin și pân' la... Balcic!

*

Sub graiul lor măestru, se vor trezi la o nouă viață operele — vai, așa de puține! — ale scriitorilor noștri dramatici; se vor da noi impulsuri finerilor scriitori de a-și încerca aripile lor și pe acest teren, unde neamurile streine au atâtea rândunici gureșe, atâtea ciocârlii cântărețe și atâtea vulturi, ce plutesc în slavă, abia fălăind din aripile uriașe.

Măestru Brezeanu ne-a evocat într'o sară, cu o precizie uimitoare, duhul lui Caragiale. Rolul lui Ion ocașul ne-a zguduit adânc, dându-ne fiorii, pe cari singur arta adevărată și-i poate trezi. În zbuciumul zadarnic al lui Dragomir (dl Mărculescu), în atitudine bănuitoare a Ancei (dna M. Antonescu), Ion ocașul vine și face lumină... Eră o liniște de biserică în sala fixată de lume și ochii ni s'au umplut de lacrimi, când ocașul nevinovat, se roagă de Dragomir, cu vorbele zguduitoare:

„Vezi... Tu la ce n'ai venit să spui pe cum că Ion nu-i vinovat... Pe Ion l'ați bătut în cap degiaba... Luați-mă pe mine. Ce-am avut eu cu Dumitru e altă socoteală, dar pe Ion lăsați-l, săracu! Și Ion s'ar fi rugat la Maica Domnului Bună, pentru păcatele tale... Vezi!... vezi!...“

În făcerea solemnă s'auzeă doar câte un sughiț de plâns suprîmat — încolo stam cu toții cu sufletele încleștate, sub stăpânirea unei puteri mai înalte.

Duhul măestrului Caragiale a fost trezit la o nouă viață — la viața veșnică a autorilor celebri — prin interpretarea artificească a lui Brezeanu.

Îl vedeam pe măestru Iancu, luându-și ochelarii în mână, încrunțând din sprincene, răscolind cu ochii lui scăpărători patimile cele mai adânci... punând degetul pe rănile multe și mari, din cari sângeră omenirea și spunându-ne apoi, cu privirea lui de părinte nobil și iertător:

„Iată cine sunteți voi! Iată, câte

mișelfi se săvârșesc sub spoiala prefinsei voastre civilizații!“

Trupa-Antonescu își achită recunoștința față de memoria maestrului Caragiale, cel mai viguros dramaturg al nostru, când aranjază cel dintâi turneu, cu două piese de forță ale lui.

Noi nu le putem mulțami îndejuns, — decât să-i întîmpinăm cu dragoste și să azvârlim un covor de flori în cale, căci cărarea pe care merg ei, e drumul îngust și greu al apostolatului!

Al.

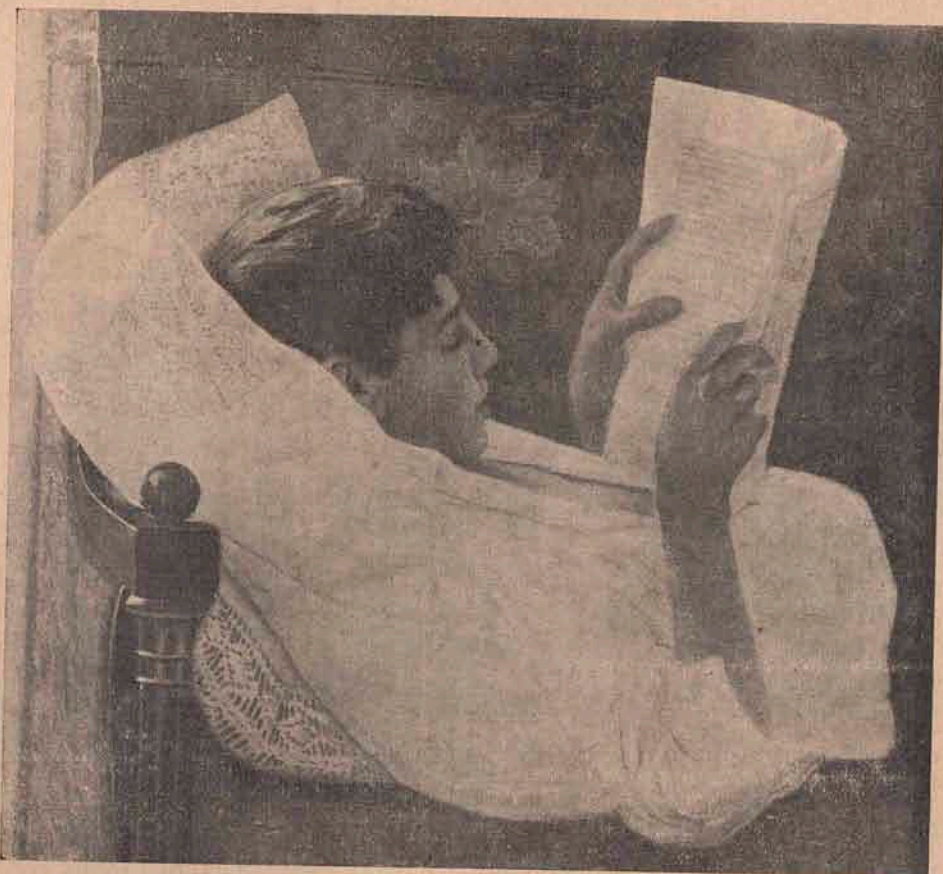
32 „fini“ ai ministerului român de industrie. — Printre multele momente înălțătoare de suflet, dictate de marele patriotism în jurul mobilizării din vară a României, — e și Azilul improvizat pe lângă Ministerul de industrie, care a cuprins îndată, dîndu-le adăpost și îngrijire, pe acei copii mici, dela 5—10 ani, ai părinților mobilizați, pe cari soartea îi lovise să le moară soțiile și să n'aibă cui își lăsa dragii și neajutoratii copilași. S'au aflat 32 astfel de părinți și ministerul îndată le-a luat copiii în grija Azilului deschis anume în acest scop. — Copiii au fost bine îngrijiți acolo, zicându-li-se „finii“ ministerului de industrie. Chipul din fruntea numărului de azi ne arată o grupă a acestor drăguți „finii“ ai ministerului, — totodată e o dovadă atât de grăitoare despre buna îngrijire a celor dela conducerea României pentru cetățenii Țării chemați în slujba Țării. — În câte familii dela noi, a căror părinți, ca rezerviști, au fost mobilizați, era în acelaș timp lipsa și năcazul tot așa de mare! Dar unde ai auzit ca macar un ajutor ceva să se trimită nenorociților, până tații lor stau prin cea Bosnie oameni perduți?

□ □ □

Analfabetismul în Ungaria

Ungaria nu se poate număra între statele-luminate. Dovadă: analfabeții mulți pe cari îi are. Abia câteva țări din Balcani o întrec în această privință. Ne doare peste măsură, când între aceste țări cu mulți neștiutori de carte, vedem înșirată și — România. Lucru pe care îl înțelegem numai până la un punct. Fără

Octavian Smigelschi: *Odihnă dulce...* Tablou în oleu, care prin fineța tonurilor a stors admirația și a celor mai pricepuți vizitatori. Comisia însărcinată să facă cumpărări pe seama statului, s'a oprit mult la acest chip, precum și la altele. Această comisie, între altele, a făcut Dnei Pulcheria Smigelschi, propunerea să-i vândă un autoportret al răposatului, pentru galeria portretelor istorice a statului.

îndoială, în trecut România a pus prea puțin preț pe cultura masselor populare. Iar urmarea e, că statul român, oricât de minunate însușiri are sub alte raporturi și oricât e de prețuit ca putere și bogăție, ca cultură obștească e pus — tot cătră urmă.

În Ungaria din 100 de locuitori numai 33·3% știu ceti și scrie. Față cu acest număr stă Germania, care abia la 200 de suflete are un alfabet!

După confesiuni, numărul *știutorilor* de carte se împarte astfel în țara noastră: Ovrei 70·3%, evanghelici 69·7%, reformați 64·2%, unitari 55·7%, romano-catolici 54·1%, greco-orientali (Români și Sârbi) 26·8% și greco-catolici 20%. Greco-catolicii dacă-s rămași de tot la urmă, nu înșamnă că *Românii* fac aceasta, ci fiindcă și *Rutenii* sunt gr.-cat. și între aceia întunerecul e și mai mare! Deci: *Ovreii au mai mulți știutori de carte în Ungaria!* Nu-i mirare dacă în mâna lor e aproape toată viața țării!

În cursul anilor 1907—8, se aflau în Ungaria 1989 comune fără nici un fel de școală. Cea mai întunecată parte a țării e Bihorul... bietul nostru Bihor. În 12 sate din țară nu e nici un singur om care să știe scrie și ceti. Rău de tot stă și comitatul Hunedoarei, unde legea lui Apponyi a închis școlile confesionale românești cu sutele. Adecă nici nu atâta legea, cât mai ales furia inspectorilor din Deva și Brad.

Ungaria, în privința știutorilor de carte stă în șirul al *treisprezecelea* între statele Europei. Statistica ungurească, de unde culegem aceste date, spune că îndărătul Ungariei stau numai: Bulgaria, Sârbia, Rusia, Spania, Portugalia și România, cu 75% analfabeți. Am cercetat și alte statistici, dar România ocupă acelaș loc în serie. După statisticele mai nouă, desigur România arată o însemnată înaintare față de trecut.

De încheiere, reținem această cifră: 70·3% sunt Ovreii știutori de

carte din Ungaria. Ei, tarii și fericirii!...

Și încă o vorbă: vine iarna, să vedem de cursurile pentru analfabeți! Să ne punem pe lucru. Că, acum, o statistică despre neștiutorii noștri de carte, ne-ar întrista poate prea tare.

□ □ □

Stațiunea de telegrafie fără fir a canalului Panama.

— Cea mai mare stațiune de acest fel în lume. —

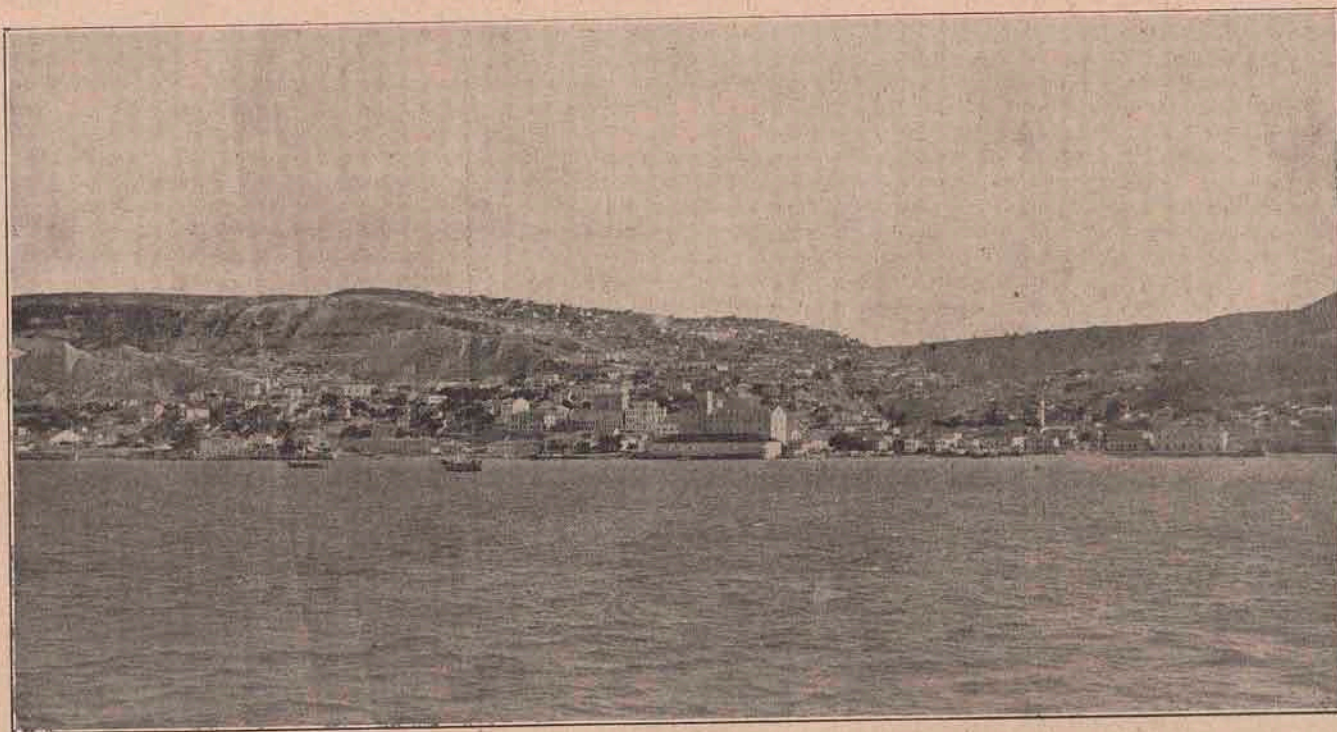
O revistă științifică americană aduce amănunte din planurile după cari se va arangea Uniunea Americană în jurul noului Canal-Panama, pentru a-l asigura în toate privințele și a-și asigura domnia asupra lui pe veci.

Una din măsurile prin cari să aibă cea mai repede bună pază asupra canalului, va fi: *instalarea unei stațiuni de telegrafie fără fir*, în întinderi uriașe. S'a început deja zidirea stațiunii în capul de sud al canalului, aproape de țărmul Mării. În hotarul orașelului Caimeto, în vecinătatea orașului Panama.

Guvernul Statelor Unite Americane pune preț din cale afară mare pe această stațiune, care e menită a servi aducerea și trimiterea de știri în modul cel mai repede! Stațiunea va purta numele: „*Radiostațiunea Darien*” și va stă pînă trei turnuri uriașe, fiecare de 180 metri de nalt. Cele trei turnuri vor fi legate între sine prin rețele bogate și puternice de drot, formând toate trei turnurile un triunghi și laturea droturilor dela unul la altul, va fi de 270 metri de lungă.

Schintele de telegrafie ce să vor trimite din aceste turnuri, din puternicele lor mașini de radiotelegrafie, vor avea capacitatea de cinci mii kilometri depărtare, — și vor stă în neîntreruptă legătură cu stațiunile de acelaș fel de telegrafie din Arlington, Boston, Sanfrancisco, în Statele Unite, apoi cu stațiunea din Baldivia a statului Chile, din America de sud, și cu cea din Buenos-Aires din Argentina, — precum și cu amândoi țărmii Mării

Vederea generală a oraşului cu port de mare Balçic, luat de România de la Bulgari, împreună cu Cadrilaterul. E oraş şi port aşezat pe coaste ferice înclinate spre sud, încât e foarte bine scutit de vânturile dela Nord, — şi prin poziţia sa dominează nu numai mare până spre Varna, — dar şi de pe uscat dominează Cadrilaterul până departe. E pentru comerţ, dar şi din punct de vedere strategic, un punct foarte însemnat în noul teritoriu cuprins de România. — Având în vedere că Mangalia va fi prefăcută acum în port de război, — guvernul român a menit acestui scop peste 200 de milioane, — servind Mangalia de bază a flotei române, aşa Constanţa şi Balçicul vor forma aripile pe cari să razime acea flotă de război. Şi aşa acestui oraş şi port îi e menit un mare viitor în istoria viitoare a statului român.

a Americii de Nord şi de Sud. Şi va fi în toată bună vremea atenţă pentru orice ştiri de telegrafie fără drot ce ar veni dinspre largul mării, şi gata a transmite ştiri peste Mare — pentru a fi prinse de aparatele de pe corăbiile de pe mare, — întrucât le-ar privi.

Va fi cea mai mare şi mai minunată staţiune de radiotelegrafie din lume. Curată americană.

□ □ □

A văzut lumea după ce 50 de ani n'a văzut-o...

Sunt aşa de mulţi oameni cari îşi zic: Aş vrea să mă scol peste 50 de ani, peste 100, să văd cum va fi lumea atunci...

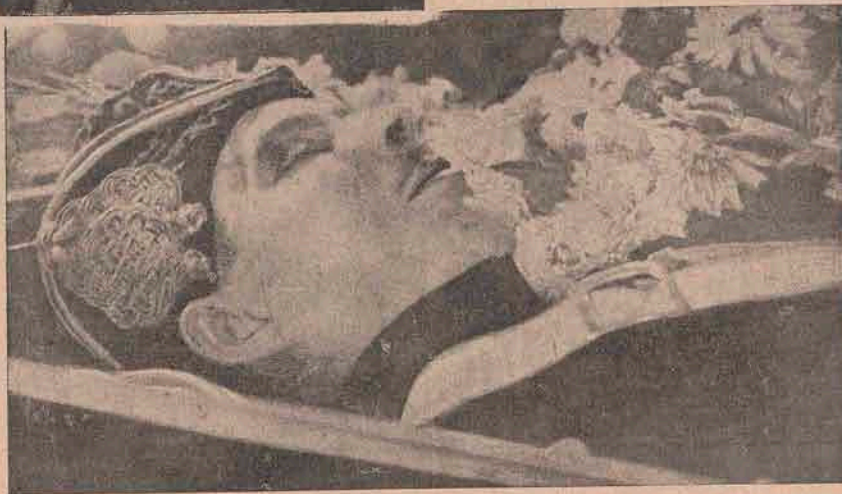
Unei femei din Chicago i-a dat soarta, nenorocul şi norocul ei, privilegiu a trăi aceea ce atâta lume îşi doreşte, — deşi în altă formă. E femeia Welch, azi în vârstă de 67 ani, care în copilăria ei a fost om ca toţi oamenii, sănătoasă, vioasă, ajunsese fată mare şi frumoasă, când de-odată, la vârsta de 17 ani, o ajunge cea mai cumplită nenorocire ce poate izbi un om în anii aceştia când fi-i atât de dragă vieaţa,

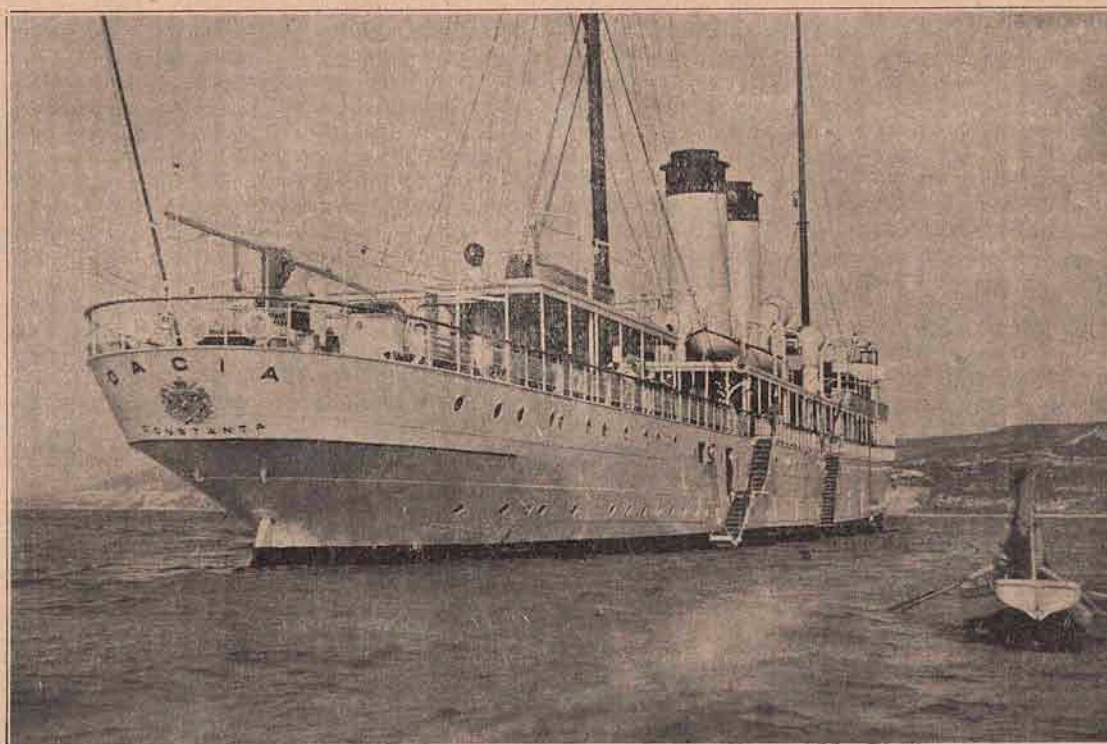
NEGEL,

ofiţerul fără noroc, ce fusese numit înlocuitorul lui Vlaicu la zborul cu aeroplanul-Vlaicu, dar nainte de a ajunge să zboare pe acest fel de aeroplan, s'a potopit, căzând cu un aeroplan strein, Fahrman, şi murind pe loc.

Chipul de jos ni-l arată pe sublocotenentul Negel pe catafalc. El a fost înmormântat cu mari onoruri militare şi plâns de lumea mare din Bucureşti, ba din toată Ţara.

Vaporul român „DACIA”, în fața portului Balceic, după ce a descărcat trupe românești în zilele cuceririi dela Bulgari a acestui port și a Cadrilaterului. La dreapta, pe țărm, să zărește orașul Balceic, cunoscut cetitorilor nostri după vederea de pe pagina din față.

când stai să sorbi lumea cu ochii: *a orbit!* Câte părae de lacrimi a vărsat nenorocita față tineră și cei din jurul ei, pe urma acestei pierderi a vederii! — Și cât de cumplită și străpunsă de cele mai arzătoare junghiuri, au fost pentru inima ei anii cei dintâi după nenorocirea ei. Inzadar au alergat părinții ei cu ea pe la cei mai vestiți medici de ochi, totul a fost în zadar. Pătura de albeață ce i s'a pus pe ochi nu mai putu fi înlăturată și ea trebui să se împace cu cumplitul gând, că nu va mai vedea în viața asta lumea frumoasă pe care a văzut-o și a îndrăgit-o și ea 17 ani, cei mai frumoși ani ai copilăriei și juniei sale!

Dar fiind altfel fata foarte frumoasă și cu fire bună, plăcută, când a fost de 22 ani, *s'a măritat*. Un tiner cu care se cunoscuse, pe care și ea îl văzuse și-l știă că și el e frumos și bun, — a luat-o și așa oarbă, că tare o avuse dragă. Și din căsătorie au avut opt copii! Cu timpul și-a pierdut soțul și doi din copii, dar ceilalți au crescut mari și s'au ales oameni harnici și muncitori, și ei au auzit că la universitatea din Chicago a venit un nou profesor-medic de ochi, care ca

operator de ochi, a avut succese strălucite, curate bravuri ale științei. Unul din fiii sermanei bătrâne oarbe, a dus într-o zi și pe nenorocita sa mamă la vestitul profesor, spunându-i toată trista ei poveste. Profesorul i-a cercetat cu de-amănuntul ochii și, spre mirarea bolnavei a spus, că el — *are nădejde* să-i poată ajuta! Să-i vină atunci și atunci.

S'a pus pe lucru cu sârg, cu deosebită luare aminte, — căci își făcea și el din asta mândria sa, de ar putea da vederea unei femei care 50 de ani a fost tot oarbă!

Și spre marea lui mângăere, dar spre negrăita mirare și bucurie a femeii și a familiei sale, — a reușit! După lungi și grele străduințe, a curățit ochiul oarbei, și i-a redat vederea!

Nu se poate închipui fericirea sărmanei femei, când a văzut că vede și ea lumea iară! Frumoșii ei ochi de odinioară, acum slăbiți de lacrimile cele multe vărsate vale când cu pierderea vederii, — s'au umplut de nou de lacrimi calde, dar de lacrimile fericirii când și-a văzut în jurul seu pe dragii sei copii, pe care ea îi putea deosebi

numai prin pipăire și după vorbă. Ba și nepoței în jurul lor!

Nespusă mirare arată femeia Welch văzând azi fața orașului Chicago, pe care îl văzuse acum 50 de ani. Stă uimită de palatele lui așazise „zgărietore de nori”, și întinderea și strălucirea lui, cea care nu se mai poate nici asemăna cu cea de acum 50 de ani.

Dar mai mult decât se miră ea de lumea din jurul ei, să miră lumea din Chicago de ea, și nu-i vine a crede că femeia asta — oarbă a fost și azi, mulțumită uriașelor progrese ale științei medicale, — iaca vede iară, după 50 de ani de orbie! Vin din mari depărtări oameni la ea s'o vadă și să-i asculte graiul.

□ □ □

Boala de mare, vindecată.

Să știe că groaza călătorilor la America și peste tot pe mare, în cale mai îndelungată, este „boala de mare”, răul ce se face omului pe urma legănatului corăbiei, care-i aduce greață mare, și vomare cu sânlui par'că nesfârșite, de crede omul că moare. Mult și-au bătut medicii capul cu aceea, cum ar da de leacul acestui morb urât și blăstămat.

O revistă medicală din München aduce mai nou din peana unui me-

dic, Dr. Ernst Fischer, o descoperire, prin care acesta arată că a dat de cap acestei boale. Dr. Fischer a căutat că din ce pricină, de unde poate veni morbul? Ce părți lăuntrice a trupului sunt atinse așa neplăcut de acea legănare, altfel ușoară a valurilor, încât bolnăvește pe călător? Că și această greață trebuie să-și aibă nervii ei, cari la început se răsvrătesc contra legănării, dar dela o vreme se deprind cu ea și nu-i mai supără. Întocmai ca la pipat. Când începe băiatul a fumă, nervii aceia din gât, nedepriși cu fumul, se învenineză, se răsvrătesc contra lui, îi fac încercătorului greață, rău, vomare, dar dându-le și azi și mâne fum, se deprind cu el, încât încep ei a-l cere când nu li-l mai dai! Și călătorii pe mare se simt rău, la început până cutari nervi sălbateci, se deprind cu aceea legănare, după ce s'au deprins, nu le mai pasă de ea. Dimpotrivă. Le place. Doar corăbierii râd de oamenii ce trăesc numai pe pământ și spun că darea lor jos de pe corabie, e ca coborârea din o lume mai înaltă, mai frumoasă, în lumea noastră de tină...

Dr. Fischer spune că boala de mare vine din iritarea ce se face prin legănatul corăbiei asupra așa-zisului *nervus vagus*, nerv a cărui lucrare în organism, a scăpat vederii medicilor și despre care numai de curând s'a descoperit, că iritarea lui înrăurește împedecător asupra lucrării inimii și a stomacului. Legănarea aceea într'una a corăbiei, — dacă valurile-s neregulate, e încă și mai rău, — clătină într'una stomacul și-l neliniștește în lucrarea lui de mistuire, cu care nu e deprins, și clătină într'una și țeava de înghițire ce e în legătură cu stomacul, — și de aceea i se face rău omului nedepriș cu asta.

Ca să scape de acest rău, medicul recomandă: legarea pântecelui peste stomac, cu un brâu lat de flanel, care îl va ține pe stomac în loc, nu-l lasă să se mai miște încolo și înapoi în burtă, — iar ca medicină întăritoare înlăuntru, să se iee *atropin*. Și nu i-a mai fi rău nici celui nedepriș cu legănările.

Medici-profesori de frunte spun, că cu îndrumările date de Dr. Fischer, lumea călătoare pe mare e mântuită cu totul de urâta boală de mare.

Răspândiți revista „Cosinzeana“
între cunoscuții dumneavoastră!

Vederi dela Conductul poporal din Orăștie. Urmând cu arătarea vederilor din marețul Conduct poporal dela sărbările „Asociațiunei“ la Orăștie, — arătăm astăzi alt rând de fotografii. — Iaca Romos-enii, cu Călușerii și cu proeții în frunte, ies de sub poarta de triumf, înaintând spre piață.

Boblna: vine închipuind culesul de vii. În un car, tras de 2 boi, e butea și ciubarele și corfele cu struguri, peste toate plutind cununii de viță, și lucrătorii veseli în jurul lor. Și roțile carului sunt încununate cu viță.

Altă vedere a aceleiaș grupe: culegătoarele cu corfele de struguri le duc spre locul de adunare. Aveau la Orăștie struguri în ele. I-au dat de gustare lumii.

Valea Geoagiului, reprezentată în grupa pedestră prin un puternic convoiu de bărbați și feciori, iar în grupa călăreților prin 15 călăreți pe cai mărunți de munte. — La dreapta de Valea Ceoagiului e grupa *Dincului-mic*, — fiecare luindu-și partea de frumoasă manifestare a voiniciei poporului nostru din acest ținut.

Iaca *Romoșelul* cu nunta; Mireasa cu nănașa, ținându-se de o năframă, merg nainte, mirele cu nașul sunt după ele, și nuntașii tineri cu steagul încărcat de nafrămi... După ei carul cu femeile și lada.

Iaca și carul cu femeile ce străjuesc lada cu hainele și cu zestrea. Era carul tras de 4 boi, că era grea zestrea ori mai grele străjuitoarele de pe lângă ea.

RÂNDURI MĂRUNTE

O interesantă invenție românească. Ziarele din București vestesc, că un mic funcționar dela poliția Capitalei, Ștefan I. Luscov, a iscodit un aparat, pe care l'a botezat: „aero-hidro-auto-plan”, adică o mașină cu care poți merge ca 'n căruță, poți pluti cu ea pe apă ca 'n luntre și poți zbură ca cu aeroplanul! Ci-că e foarte isteț întocmită. Se fac probe cu ea și e nădejde să se izbândească visul iscoditorului!

*

O linie ferată parăsită... Dela Dobrici la Kokardgea, sun' 16 kilometri. Kokardgea e cea dintâi comună mare, care cade pe linia ferată Dobrici-Varna, în hotarul Bulgariei, după tragerea graniței nouă din Cadrilater și pe acești 16 kilometri se afla linie ferată bună, folosită neîntrerupt până la ocuparea Cadrilaterului de Români. Spre Dobrici se scurgea negoșul Cadrilaterului; la târgurile mari ale acestuia se aduceau bucatele și vitele de vânzare, și de aci plecau cu trenul spre Varna, portul bulgar înfloritor.

După luarea în samă a Cadrilaterului de către România, guvernul Român se înțelesese pe un moment cu cel bulgar, ca trenurile bulgare să vină și mai departe dela Kokardgea pân' la Dobrici, slujind și mai departe pieței acelu oraș și populațiunii peste tot. Se stabilise și prețul pe care să-l plătească Bulgariei pentru vagoanele și locomotivele întrebuintate, pe kilometru și pe greutate, — când deodată s'au ivit greutăți, neîncredere, temeri, și — târgul s'a stricat.

Azi pe cei 16 kilometri de linie ferată ce a luat România dela Bulgaria, nu umblă nici un tren; linia stă pustie. Tristă privește în jur de sine frumoasa stațiune din Dobrici, văzând golul de pe șine și de naintea sa, și că în zadar se uită în depărtare pe linie spre Bulgaria, că nici o locomotivă nu se mai ivește sperind liniștea văilor și venind găfâind cu povara după ea...

În același timp din partea României se fac pregătiri cu zor a trage linie ferată nouă dela Cara-Omer (în Dobrogea veche, loc până la care duce deja trenul românesc venind dela Constața), care să lege Dobrici-ul cu Caraomerul, dând atunci de nou viață gării din Dobrici, dar și liniei dela Dobrici în jos spre Kokardgea. Nu peste mult mușenia celor 16 kilometri de drum ferat, azi necălcăt de zgomotoasele trenuri, va fi risipită de trenurile românești ce vor alerga harnice peste Cadrilater, ducând cu șuele lor și viață nouă, plină de sănătate în noile hotare, care tare au fost pân' aci neglitate de vechea lor stăpânire, care nu strătăiași nici macar cu șosele moderne, petruite, Cadrila-

terul, decum cu linii ferate, aducătoare de progres și bunăstare. O face acum România cu mână largă.

O nouă școală românească de preoție. În ziua de 10 Octomvrie n., anul de față, s'a deschis la Lugoj, fără multă vorbă și fără paradă strălucitoare, o înaltă școală românească, care e chemată să fie un izvor nou de cultură pentru poporul românesc din această țară. Însemnătatea deschiderii *Seminarului teologic românesc* din Lugoj e cu mult mai mare, decum se pare a crede în primul moment. Această instituție, pentru a cărei întrupare a ostenit atâta P. S. Sa episcopul Vasile, astăzi al Gherlei, adună înfășit sub aripile ocrotitoare ale mamei, pe bieții tineri români, cari erau siliți să înghită toate batjocurile unor colegi streini și toată umilinta la care erau supuși, pentru ființa lor de români, în cele seminarii romano-catolice din țară. Seminaristii diecezei lugojene sunt de-acum înainte *acasă*, cu ai lor și între ai lor. Nu vor mai bate drumurile, cu inimile strânse, spre Oradea-mare, ori spre Ungvarul Rutenilor. Vor învăța preoția dela aceia, cari ei înșiși sunt preoți de legea noastră și păstoresc turmă românească. Lucruri de foarte mare însemnătate, atât pentru sufletele tinerilor clerici, cât și pentru credințioșii români din eparhia Lugojului.

Noi, Românii din această țară, avem puține școli mai înalte: abia putem înșira aci facultățile de teologie și doar pedagogiile. Se pot socoti ușor pe degetele dela mâni. Deci, nu e lucru de toate zilele, a deschide o nouă școală ca aceasta!

Însemnătatea noului Seminar, a-târână, firește, dela modul cum va căută să fie *de fapt*, o adevărată școală românească de preoție, căci are menirea să crească preoți români. Lucru asupra căruia nu este ertat să stăm nici o clipă la îndoială.

Să trăiască, să înflorească!

*

Viață pe Marte? Astronomul *Lecoutre* din *Genf* a publicat zilele astea o broșură în care își arată observările sale asupra planetei *Mars*, observări foarte interesante, deși, vădit, joacă în ele rol însemnat și fantazia, nu totdeauna probele materiale științifice. *Lecoutre* spune că, cu ajutorul celor mai desăvârșite telescoape, provăzute cu oglinzi parabolice, a ținut în nesfârșită observare planeta Marte timp de șaptezeci de nopți senine, — și convingerea lui, pe urma acestor observări încordate, e, că *este vieță pe Marte!* Ba e pătruns de credința ce i s'a întărit prin aceste observări, că locuitorii planetei au știre despre vieța de pe pământul nostru, pentru că el a văzut în anumite puncte ale planetei astfel de izbucniri de raze luminoase, cari nu le poate înțelege altfel, decât că învățații de pe Marte dau prin aceea, cu ajutorul unor uriașe reflectorii și oglinzi, semne locuitorilor de pe pământ, — voind a să pune în legătură de înțelegere cu noi pământeni!..

Și astronomul din *Genf* provoacă pe învățații celorlalte observatorii, să urmărească și ei acest lucru și se vor încredința și ei, că nu e numai părere aceea ce le spune.

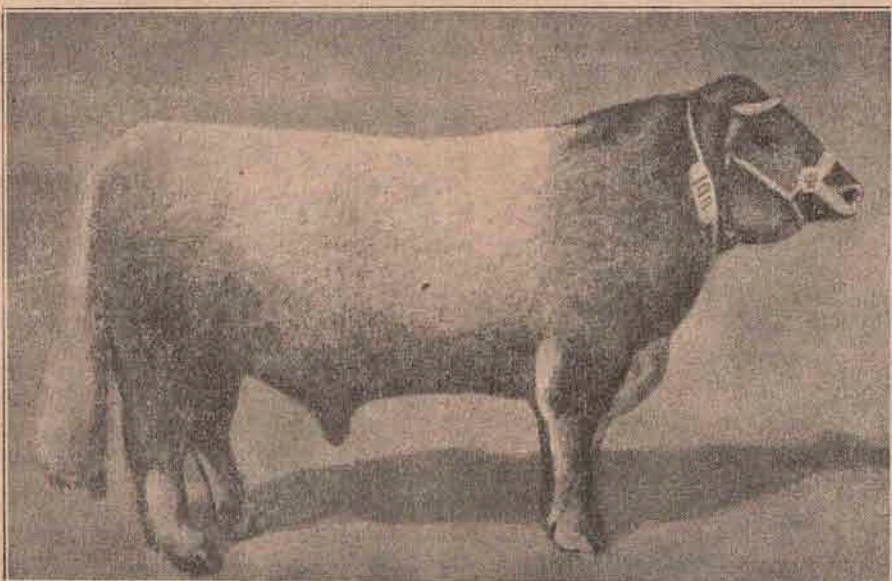
Un nou fel de a-ți slăbi pe inimic a iscodit Rusia, care se vede că tare poartă vecinei sale Austria Sâmbetele. Ziarul „National-Zeitung“ din Berlin află, că Rusia ar fi dat de vreo doi ani de zile ajutor ma-

Un magnet colos de puternic e cel cu care să fac experiențe în o fabrică din Anglia. El atrage așa de tare un glob de fer de sub el, încât un om să țină prins pe lanțul legat de glob, și nu-l poate trage în jos. Puterea magnetului atrage spre sine globul cu om cu tot!

terial unei societăți de corăbii, „Canadian Pacific“, ce duce călători la America, să strecoare din Austria și Ungaria bărbați îndatorați față de armată (rezerviști) sau juni ce n'au făcut încă armata! Ci-că de 2 ani, de când această societate are drept a lucra în Austria, a strecurat fără pașapoarte, sute de mii de bărbați supuși armatei, — și li-a dat drumul prin America! Ca să aibă titlu atrăgător de a primi concesiile de lucru în Austria, — a pus le dispoziția trenurilor austriace multime de vagoane sistem american, foarte frumoase, cu terase deschise la capete, pentru ca călătorii să poată stă pe timp frumos acolo afară, la aer curat și desfătându-și privirile în frumusețile peisajelor din ținuturile prin care aleargă trenul. E foarte plăcut a călători pe aceste vagoane cu terase.

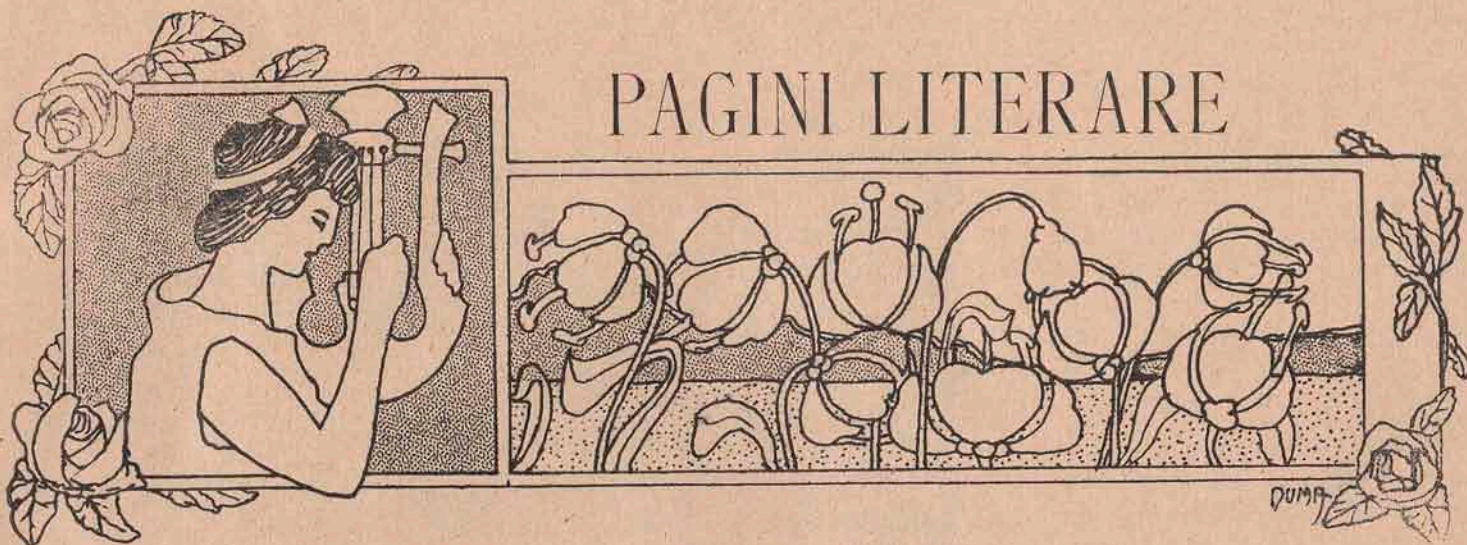
Descoperindu-se blăstămăția companiei, direcția trenurilor austriace a oprit de-o săptămână circularea vagoanelor americane ale companiei din vorbă, pe liniile ferate austriace, ca pe niște obiecte ale unor criminali!

Un taur cu 170.000 cor. La expoziția de vite din Buenos-Aires (America) a fost vândut taurul a cărui chip îl arată aci, botezat „Americus“, cu nu mai puțin ca 170.000 coroane!, preț ce nu s'a mai dat până azi în toată lumea pentru un taur.

PAGINI LITERARE

Cântec de toamnă

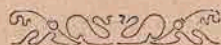
*Se scutur frunzele de-acuma...
Prevestitori de zile rele
S'au dus și sturzi și rândunele,
Și peste toate cade bruma...*

*Și stai perdut în tine însuți,
Și nu-i nimic, să te mai doară:
Câte-ai fost doar ursit să-ți moară,
De mult innăbușiră plânsu-ți...*

*Și te 'nflori, când bate ciasul
Și ști, că morți sunt trandafirii,
Și vezi stafile-amintirii
Din neguri desvăbindu-și pasul...*

*Iar sufletul se ofilește
Cu dorurile lui deșarte,
Sulcină ce-i strivită 'n carte,
La care nimeni nu privește.*

VASILE STOICA

O AMINTIRE

T. MURĂȘANU

Prigoniți de tășurile ascuțite ale serii, am închis fereastra și ne-am tras în jurul sobei, postați câteștrei *à tafas*. Și cum tăceam amândoi, într'un târziu, Ghiță răni tăcerea, răsucindu-și o țigară:

„Întăiele tristeți de toamnă încă își au partea lor de farmec, frate dragă; mai mult chiar, pe urma lor rămâne ceva propriu în aer, de care adeseori se împedecă sufletul nostru... Cine n'a rămas măcar odată privind scânteierea firelor de păianjăn, ori ascultând freamătul vag de frunze, în care deslușești parcă, cu nuanse, îndepărtate înțelegeri de glasuri omenești?!
...Zilele trecute am rămas mai mult ca de obicei la fereastra aburită, pe care vântul asvârleă arar cu frunze de platan; un clopot îndurerat se luptă cu ecou-

rile orașului, unde departe — și vuetul râului, ropoteă pe sub podul dela poartă... Și cum stam așa, revărsări ușoare am simțit cum îmi trec prin întreagă ființa, la fel cu o cutropire, de care nu-ți poți da seama — și peste ochi am simțit o atingere, ca mătasa unui vâl de p'un umăr de femeie... Cât voi fi stat însă la fereastră, azi nu-mi mai aduc aminte; atâta știu că încetul, pe încetul, cum ascultam tânguital vântului și priviam alergarea norilor pe luciul firmamentului violet — m'am văzut deodată lunecând în fața unei oglinzi fermecate, prin care m'am întrezărit c'o salbă întreagă de ani...

...Mi-am văzut silueta din draga copilărie, cum am fost odată: înalt de-un cot, în cămașuță cu pumnășei înfloriți de sorioara, încins cu șerpărel meșterit de moșu, cu căciuliță și călțunași — ca la un cioban strașnic...

Așa eram în ziua aceea — țin bine 'n minte. Am fost venit într'o răsufare dela școala de după amiază, mi-am atârnat „tăblița“ de grindă, mi-am vârit *Abecedarul* după cuptor, și — dintr'o fugă m'am repezit până la mama, lângă nucii din grădină, unde picau arar fructele cu isbituri grele pe coperișul șoprului de șindilă.

Fierbea lictar, și aburii cari se împrăștiau în aer deasupra vasului de pe groapa cu foc, aveau ceva putere ademenitoare în ei, pentru noi copiii; o aromă pișcăcioasă plăcut, care ne gâdăliă, delicios din cale-afară, ceriurile gurii. Nenea, cum îi ziceam lui Niculiță, ședeă pe-un scăunel cu trei picioare și povesteă cu mama... Ce vor fi pus la cale — n'am avut eu grija asta; alta mă durea pe mine, acuș mă hârjoneam cu Burcuș, acuș aruncam după un pui — vârandu-mi trestia lungă în căldare, când nu observă mama...

Ci, arar, parcă înțelegeam, că-i vorbă de un domn cu „carul ăl de foc“, de-o haină neagră cu nasturi mulți de sus până jos... și de un „popă“... și mai... nu știu de ce...

După cină însă am văzut pe Nenea că-și tot alege laolaltă „hârțiile alea multe“ și-și așează hainele împăturate frumos, în lada dumnealui, în vreme ce tata, în colțul mesii, închinând arar, da pe spate câte-un păhărel de vin...

Eu și sorioara, grămădiți pe păcelul de după ușă, priviam cu ochii mari, curioși, cu degetul în gură, gesturile Nenei, iar din când în când tresăream și gura ne lăsa apă, văzând pe tata, cum înghite câte-un păhărel...

Pe urmă am văzut pe tata drept în lumina de lampă cum a scos din șerpar două hârtii de câte zece și le-a întins lui Nenea:

„Ce zici, Niculiță, destul ți-o fi?”

Nenea a răspuns ceva, și mama nu știu ce-a zis, că, am văzut numai, că tata mai scoate o hârtie la fel cu cele două și i-o întinde lui Nenea.

Eu nici nu clipiam în locșorul meu, când deodată am simțit o atingere ușoară, ca o aripă de pasere — și sorioara plecată pe umărul meu, mi-a șoptit în taină, la ureche, c'o frică parcă:

„Ăia-s bani, vezi ăia-s bani!”

— Și unde se duce Nenea, Mamiță? Unde?”

Și eu iar am simțit atingerea aceea plăpândă:

„La popie, se face po-o-pă...”

Dimineața, eu și sorioara, ne-am trezit în duritura căruții noastre, pe care sluga nostru Ionică, a scos-o din șură, cu Puica înhămată, întorcând-o în dreptul ușii... Ca mușcați am sărit — și-am alergat pe pragul pridvorului..

Ionică aveă mustața răsucită și unsă, țanțoș întinzând hăturile pe capră..

Și parcă văd și-acum pe Nenea și pe tata, cum se așezară din dărăt, în căruța; sluga nostru Ionică, cum atinse cu sfărcele biciului pe Puica — și căruța smâncindu-se porni hodorogindu-și roatele uscate pe ulița gronțuroasă..

Pături de neguri arginții pluteau peste împrejurimi în dimineața aceea, ca acum...

Căruța ajunsă odată la cotitură, nu s'a mai văzut, numai glasul i se mai auzia, — dar noi și mama tot mai stam sub armindenul dela poartă, privind pe urma ei...

Când am privit spre mama, boabe mari de lacrimi, ca niște mărgele de argint, i se rostogoliau pe fața uscată — și ea și-le svântă cu cornul de năframă..

Sara, tata a vorbit mai mult cu mama... Aveă chef și printre vorbe, am băgat de seamă, cum mă fixau din când în când amândoi... Am văzut pe tata cum a făcut ceva socoteli pe degete și nu s'a scărpinat la ceafă... Pe urmă m-o chemat la masă:

„Ghiță, vino la tata; spune, vrei să te faci domn?”

— Vreau.

— Apoi, dacă vrei, te duce tata la oraș și pe tine, numai să fii bun și să înveți“.

Ce mi-o fi trecut însă prin fantazia mea de copil, în clipele acelea, nu știu, dar țin bine în minte, că mi-am pironit ochii 'n pământ — și în clipa din urmă n'am răspuns nimic, în cea de-a doua însă, poate de dragul hoinăriilor, pe cari, am simțit, ca prin o putere instinctivă, că am să le pierd — am privit rugător spre tata:

„Nu, să nu mă duci la oraș...”

Astăzi, cum îmi evoc pe-o clipă în minte pulberea aceasta frumoasă din vieață, retrăită zilele trecute, mă cuprinde așa o înduioșare; îmi evoc tovarășii de năzdrăvănii: pe dascălu Crăciun... și toate, toate; silueta de-odinioară alui Niculiță, Nenea nostru, se desface, ca de pe-un sul parcă, strângându-se apoi repede — și prin dreptul ochilor îmi scânteiază, ca un vis, încântătorul trecut, din care azi, îmi par o icoană fugară, clipele petrecute în cele două seri de Octomvrie...”

Și Ghiță tăcū privind pâlparea flacărilor vesele de pe tavanul alb... Un semi-întunec dulce plutia în odaie; s'auzia afară țipete înăbușite de vifor — și în depărtări afunde, două plesne de sânge se făceau tot mai palide...

Chemările privighetorii

*Coboară luna 'n codrul străvechiu și neumblat.
Trezind noian de umbre pe-adâncu-i fermecat;
Cu znopi de raze 'mbracă tot frasinul cel drept,
Și iarăș mă găsește în cale-ți să te-aștept...*

*Tăcerea fără margini, din lozii, de pe culmi,
S'adună să vrăjească sub bolțile de ulmi
Ca 'n templuri părăsite; și numai rare ori
Zvâcnește ceva 'n arbori și dragostea 'ntre flori...*

*O șoptă nu tresare, pe ramuri, prin dudău.
În negrele tufișuri din preajma de părau,
Un glas prelung, sălbatec, pornit dintre stihii,
Își spune disperarea, poenelor pustii...*

*Chemările-i cumplite prin suflet mă pătrund;
Le plânge fiunza 'n paltini, și apele pe prund.*

G. TUTOVEANU — C. L.

CRONICĂ DIN BUCUREȘTI

Octomvrie 1913.

— O CARTE DE SEAMĂ: JOHN RUSKIN: „COMORI ȘI GRĂDIN.” — O REVISTĂ GERMANĂ DESPRE ROMÂNI — COMUNICAREA DLUI NIC. IORGA LA ACADEMIE — TEATRELE: TRUPA DE OPERETĂ BĂRCĂNESCU DELA TEATRUL LEON POPESCU; RELUAREA LUI „VLAICU VODĂ” DE AL. DAVILA LA TEATRUL NAȚIONAL —

E ciudat ce puțin se vorbește la noi despre cărțile alese. Iată, în „Biblioteca pentru toți” dl C. Antoniadă, meritosul traducător al lui Carlyle din englezește (în cursive, căci la noi obiceiul de a se traduce autori germani, englezi, norvegieni din franțuzește e dezastruos de răspândit), publică o admirabilă traducere din autorul atât de cunoscut în apus, John Ruskin

(a se ceti: Gion Răskin, accentuat pe întâia silabă). Volumul (un număr dublu) cuprinde trei conferințe („Comorile Regilor“, „Grădinile Reginelor“, „Munca“) tratând prima despre valoarea educativă a genurilor omenei în special a marilor scriitori, a doua despre chestia feministă, iar a treia despre împărțirea muncii și rostul ei social. Adâncimea vederilor, forma aleasă de expunere și puterea profetică de convingere – cu tot idealismul cam romantic care însă își găsește un corectiv în materialismul exagerat al vremurilor noastre – fac din acest volumaș un catechism al idealismului modern. Pentru frumosul dar făcut sufletului românesc prin traducerea acestei cărți, primească dl Antoniadă sincere mulțumiri.

* * *

„Flacăra“ anunță proiectarea apariției unei reviste în limba germană despre România. Inițiatorul ei este dl Max. Schroff, profesor în Craiova, traducătorul în corecte versuri germane, ce nu se depărtează mult de originalul românesc, al prozei și poeziilor marelui nostru Eminescu. Alături de revista franceză, cu acelaș scop, „La Roumanie“, revista dlui prof. Schroff e menită să ne facă cunoscută cultura și ideile noastre în apusul în care nu am fost îndeajuns cunoscuți până în timpul din urmă.

* * *

Dl Schroff ne face cunoscuți streinilor. În 10 Oct. n., la Academie, dl N. Iorga ne-a arătat cât de puțin ne cunoaștem pe noi înșine, o încunoștiințare despre noi înșine de care dl Iorga ne-a dat atâtea în titanica-i operă de luminare.

În comunicarea aceasta dsa arată rolul covârșitor în orient și influența colosală diplomatică pe care Vasile Lupu o exersă asupra Patriarhiei din Constantinopol.

Pe de altă parte dsa reabilitează pe V. Lupu de acuza că ar fi fost grecizat și-l ridică la înălțimea marilor figuri demne de admirație ale trecutului românesc.

* * *

La „Teatrul Național“ s'a reluat, după un interval de 12 ani, piesa dlui Alex. Davila, actualul director al Teatrului Național, „Vlaicu Vodă“, fără îndoială una dintre cele mai de seamă drame istorice din câte s'au scris în românește. În deosebire de drama lui Hajdeu „Răzvan și Vidra“ și de dramele istorice ale lui Delavrancea (exceptând „Apus de Soare“), drama dlui Davila nu cade în greșala descriției istorice pentru sine în paguba analizei psihologice; dimpotrivă analiza psihologică (îndeosebi la Vlaicu și Doamna Clara) e condusă cu o admirabilă precizie în dezvoltarea momentelor ei, înfățișând conflicte sufletești intime (Domnul Mircea) de o rară putere.

Și toate acestea – o mare calitate pentru o dramă istorică – fără ca descrierea colorată a epocii să fie compromisă, deși – după cum de altfel trebuia să fie – ea cade pe al doilea plan. Păcat că această zugrăvire a timpului și datinelor lui, pălește ici și colo din pri-

cina prea multelor neologisme ce te zmulg din iluzia, că ai în față timpul lui Vlaicu Vodă. Demnă de această admirabilă dramă a fost montarea piesei și distribuția plină de perspicacitate a rolurilor.

Dl Demetriad a redat cu fineță rolul subtil al lui Vlaicu (s'a simțit puțin lipsa de tărie a vocii în scenele triumfului și în altercația finală între Vlaicu și Doamna Clara), dna Demetriad cu multă energie în Doamna Clara, dl Achille cu multă înțelegere și majestate rolul monahului Nicodim.

Sub titlul de „teatrale“ o să vorbesc și de trupa de operetă Alexandru Bărcănescu, în una din cronicile viitoare.

Olimpiu.

Răvașele unui voluntar.

— Din zilele aspre ale vremilor de războiu. —

N. N. BELDICEANU

Din ziua întâi de mobilizare, am pornit cu sublocotenentul nostru și cu vreo zece tovarăși, la Chitila, la rechiziție, unde am stat vreo cinci zile, până a venit timpul plecării spre Dunăre. N'am găsit nici un tren la „rampa militară“ și am luat-o pe jos, pe șoseaua plină de pulbere, prin soarele fierbinte, care ferbea deasupra câmpiilor pustii. La jumătatea drumului, am întâlnit un camion tot murdar de păcură și ne-am suit în el; dar, după un sfert de ceas de drum, unul din cei patru cai a căzut mototol la pământ. Moșneagul de pe capră își repede un pumn în cap, și sare în mijlocul drumului desnădăjduit. Scrâșnește și-și ridică ochii albaștri șterși, către cer, împreunându-și mâinile mari, vânoase și înegrite de catran. Geme încet clătînând din cap:

„Vai, ce să mă fac eu? Vai, ce să mă fac?“

Îi ajutarăm cu toții să desfacă ștreangurile și să ridice calul bolnav și slab, numai pielea întinsă pe oase, și plecaram pe jos. Tăiarăm deadreptul, pe-o cărare, printr'un lan de luțernă înflorită; și, după jumătate de ceas de drum, furăm la Chitila. Pe peron ferbeau ofițerii și soldații veniți pentru rechiziție, și, la fiecare sfert de ceas, trecea câte un tren lung, care, parcă, nu se mai isprăvea, încărcat de rezerviști până și pe acoperișuri! De departe, cum veneau, păreau niște trenuri încărcate cu zăpadă. Cât am stat la Chitila, zi și noapte au trecut, înainte și îndărăt, trenurile încărcate cu mii și mii de oameni. Era o măreție să le vezi trecând! De câte ori le vedeam, simțiam un fior ascuțit și mi se umeziau ochii. Clocotea văzduhul de strigătele miilor de rezerviști în strae albe; cu toții strigau:

„Să trăiască armata românească!“ Cu toții răcneau într'un uragan de glasuri:

„La Sofia, la Sofia!...“

Și sus, pe coperișul unui vagon, un gornist, stă în picioare, neclintit ca o statuă, și sună atacul; sfâșia, cu țipătul ascuțit al goarnei, clocotul miilor de glasuri, care se rostogolea peste câmpii și-și bătea talazurile în limanurile albastre ale zărilor. Iar mașinele dădeau chiote uriașe, cuprinse și ele parcă de însuflețirea oamenilor. Și astfel, zi și noapte, mai bine de o săptămână

mână a clocotit toată țara, dela Dorohoi la Turnu-Severin și sufletul fiecărui țaran, sufletul lui umilit, a uitat de toate umilințele și de toate suferințele, și la glasul goarnelor și la vuetul clopotelor, s'a înălțat ca o flamură.

Miile de cai și de căruțe, aduse de primari de prin satele dinprejur, se îngrămădeau pe câmpia dintre gară și sat. În pulberea și în lumina orbitoare, cât vedeai cu ochii eră o învălmășeală de cai piperniciți, de căruțe și de oameni. Eră o căldură ucigătoare, care făcea să cadă, din când în când, câte un cal ca trăsnet. Cât am stat noi, zece cai au murit din pricina căldurei și a setei. În fiecare zi, vedeam zăcând în pulbere un cal umflat.

Simțiam la fiecare clipă, c'o să cad și-mi udam mereu batista și mi-o puneam pe cap, sub capelă, și în câteva minute se uscă. Și în fadul acesta, câmpia ferbea, vuiă adânc. Iar pe șoseaua care tăia satul, curgeau, zi și noapte, carele cu boi încărcate cu fân, căruțele cu cai, cirezele de boi, — curgeau fără hodină, în nouri de colb, și în fierberea luminei orbitoare, toată învălmășeala asta se zărea în pete albe și negre, — abia lămurindu-se, ici: niște cai costelivi; colo: niște boi cu șoldurile ascuțite; dincolo: un om; mai departe: o femeie, mergând pe lângă un car; sus: un țânc cui-bărit în vârful unui car cu fân. Și din învălmășeala asta cumplită, din norii suri de pulbere, se înălțau miile de glasuri nedeslușite, miile de răcnete răgușite; se deslușea scârțitul carelor, hurelul căruților, nechezatul speriat al cailor, mugetele jalnice ale boilor. Și, din când în când, duduțul și pocnetele unei motociclete ori covitașul speriat al vr'unui automobil.

Comisiunea rechiziționează caii de-arândul, când lasă vre-un cal, apoi îl dă vântul jos de slab. Zadarnic se roagă oamenii cu căciula în mână:

„Lăsați-ne măcar un cal; s'avem și noi cu ce ne hrăni... Lăsați-ne măcar la două-trei case un cal, să ne putem aduce bucatele de pe câmp...”

Nimeni nu auzea, poate că ordinul eră așa, iar când se strângeau mai mulți împrejurul mesei la care lucra comisiunea, președintele dădea o poruncă și jandarmii se repezeau și-i împraștia.

O femeie, când a văzut că-i ia caii, a început a plânge încetșor; plângea și cuprindea gâturile cailor slabi și mărunți cari stăteau triști, cu capetele, mari și osoase, plecate în jos — și-i sărută, cum și-ar fi sărutat copiii, și-i bocea parc'ar fi murit:

„Mi-ați luat bărbatul, se plângea femeia, printre lacrimi, unui sublocotenent; mi-ați luat boii, mi-ați luat vaca; lăsați-mi — vă sărut mânilor domnișorule, — măcar caii... Am acasă patru copii; cu ce să mi-i hrănesc? Dacă-mi luați și caii, luați-mi și vieața încălțea...”

Când au plecat caii la regiment, a pornit și ea, plângând pe lângă ei cu-o poală de fân sub brațul stâng, întinzându-le cu dreapta mânunchiuri de mâncare. Pășea desculță prin pulberea fierbinte, pe lângă căluții ei slabi. Eră mititică și firavă ca și caii ei, și, pe față fără pic de sânge, îi luceau ca de friguri ochii negri.

Și s'a dus femeia așa plângând, până la regiment cu căluții ei mărunți, întinzându-le tot drumul mânunchiuri de fân. Și la cazarmă, acel care a primit caii, a dat-o afară pe poarta regimentului — pe când căluții ei se uitau triști după dansa, cu capetele înălțate, cu o lucire de înțelegere, parcă, în ochii lor frumoși.

Min. Lit.

MĂNTUITORUL

ANDRÉ BEURY

Înalt, subțire, distins, corect, aproape elegant, cu talia strânsă într'o redingotă bine croită, la subsuoara stângă un portofoliu de piele neagră cu monograma de argint, dl Grieb trecu repede în fața logei portarului. Pusese deja piciorul pe întâia treaptă a scării, când portarul, eșit ca din pământ, îl opri cu aceste cuvinte:

„Pe cine căutați?”

Dl Grieb îl măsură cu o privire semeață și răspunse scurt:

„Pe d. Rousseau.

— Etajul al treilea, ușa din față”, mormăi portarul.

Apoi adăugă, reintrând în vizuina sa:

„Dacă veniți pentru vreo datorie de primit, o să vi se spună de sigur că nu este acasă”.

Dl Grieb făcu un gest, ca pentru a arăta că eventualitatea aceasta nu-l putea opri, și începă să urce scara.

În realitate, el știă foarte bine că dl Rousseau își părăsise domiciliul însoțit de soția sa. Cu un sfert de ceas mai înainte le pândise plecarea, ascuns într'o cafenea vecină. El știă de asemenea că servitoarea eșise și ea. Apartamentul eră așadar fără păzitori pentru un timp nedeterminat.

Ajungând în-cătuș al treilea, d. Grieb, din simplă prudență, trase clopoșelul ușei din față. Așteptă un minut și cum nu auzea nici un zgomot, se puse pe lucru.

Mai întâi de toate deschise importantul său portofoliu și descoperi astfel o colecție întregă de unelte de spărgător. Nimic nu lipseă pentru a deschide cele mai recalcitrante broaște de uși.

Dl Grieb puse mâna pe o cheie și încercă să deschidă ușa de intrare. Dar ușa se împotrivi și dl Grieb nu stăru. Cu o a doua chee el nu fu mai fericit. Abia când încercă a treia chee, ușa se deschise și dl Grieb intră în apartament.

El vizită mai întâi tacticos toate încăperile în cari nu găsise pe nimeni, după cum prevăzuse, apoi, oprindu-se în odaia de culcare, întreprinse să efractureze garderobul în care bănuia că va da de bani și de bijuterii.

În clipa aceea răsună clopoșelul dela intrare. Foarte stăpân pe sine, dl Grieb nici nu tresări măcar. Un moment se gândi la ce aveă de făcut și consideră mai multe ipoteze: poate că eră portarul? poate un simplu vizitator? În ambele cazuri cel mai nimerit lucru eră să deschidă ușa, să-l îmbrâncească pe importun și s'o ia apoi la fugă, profitând de zăpăceala lui.

Dl Grieb își închise portofoliul și eși în anticameră. Când deschise ușa, se văzu în prezența unui om cu chipiul galonat care îi întinse o chitanță, cu vorbele:

„Plata gazului.

— Dl Rousseau nu este acasă“, răspuse cu liniște dl Grieb.

Numai decăt, omul se obrăznicii și începû să vorbească tare:

„Pentru a treia oară, mi se spune acelaș lucru. Ești îndrăzneț dta, nu-i vorbă, zicându-mi că dl Rousseau nu este acasă, câtă vreme te văd în fața mea. Să-mi dai banii numai decăt, ori dacă nu, fac scandal“.

Voios, că nu-l amenința nici o primejdie ade-vărată, dl Grieb se hotărî să se scape de zurbagiu achitându-i plata gazului. Desigur că-și va scoate el acești bani. El plăti deci, dar nu dete nici un bacșiș, fiind un dușman al cheltuelilor inutile. Omul plecă mormăind.

Repede, dl Grieb se întoarse în odaie și se puse pe lucru. Dar abia începuse și clopoțelul răsună din nou.

„Zât!“ făcû el enervat, dar nu neliniștit, căci întâiul incident îl liniștise, grație bunului său rezultat. Pentru a doua oară merse se deschidă și făcû o strâmbătură. Un incassator de bancă îi prezentă o poliță de două sute cincizeci de franci. Mai întâi îi venî gândul să-l ucidă pe incassator și să pună mâna pe sumele, fără îndoială importante, pe care le avea la el; dar dl Grieb nu ucisese niciodată până atunci. Gesturile brutale nu se potriveau cu sensibilitatea sa. Și apoi, nu eră deloc sigur de un rezultat favorabil. Omul eră voinic și se va apăra cu înverșunare. Zgomotul luptei ar atrage lumea, și dl Grieb nu ținea de fel a fi văzut. El căută o stratagemă.

„N'am bani, făcû el, te rog să treci altădată.

— Asta nu se prinde, răspuse incassatorul. Colegul meu dela gaz mi-a spus că i-ați plătit, fiindcă v'a amenințat că face scandal. Dacă e nevoie de asta, apoi știu și eu să fac scandal. O să știe toată casa că sunteți niște sărăcii...“

Cum omul vorbea tare și cum dl Grieb auzi un zgomot de pași pe scară, el crezû nimerit să cedeze. Îl invită pe incassator în anticameră unde îi numără două sute cincizeci de franci, pe cari îi șterpelise dintr'o casă vecină. Omul plecă fără să mulțumească.

Dl Grieb făcû socoteala sumelor cheltuite. Totalul de două sute nouăzeci și opt de franci îl cam speria; dar libertatea îi eră mai scumpă, și apoi, bijuteriile asupra căror luase escelente informațiuni, îi vor permite, prin valoarea lor, să reintre cu prisos în stăpânirea speselor lui neașteptate.

Pentru a treia oară voi să se întoarcă în odaia de culcare, dar se opri brusc din mers. Un zgomot ușor îl făcû să ciulească urechile. Într'adevăr, o cheie scârțâi în broasca ușei dela intrare. Fără îndoială că erau dl și dna Rousseau cari se întorceau acasă. Dl Grieb se simți perdut; dar se îndreptă cu hotărâre cătră inamic, fără a ști încă ce avea de făcut.

În anticameră se izbi de o doamnă care, sur-

prinsă, făcû un pas înapoi; dar lămurită desigur de un gând subit, chipul ei exprimă o bucurie sinceră și ea se adresă dlui Grieb, cu desăvârșire uluit:

„Intrați vă rog în salon, scumpe domnule. Servitoarea mea e stupită de a vă fi lăsat să așteptați în anticameră. Scuzați-o. Abia a sosit dela țară și n'am avut încă timpul ca s'o formeze.“

Dl Grieb voi să spună ceva, dar dna Rousseau urmă cu volubilitate:

„Cât de amabil din partea dtră de a fi răspuns la apelul soțului meu. Nu voiă cu nici un preț să vă ceară cu împrumut acești o mie de franci de cari avem o trebuință așa de urgentă. Eu am fost aceea, care l'am convins, spunându-i: „Ce Dumnezeu, dl Gaston al tău cu care joci în fiecare sară poker în cafeneaua din strada Henri-Falk, nu va refuză să te împrumute cu acești bani, dânsul care este așa de bogat și care mereu câștigă la cărți.“ Cu toate că nu vă cunoșteam, eram sigură de gentileța dtră. Vă mulțumesc, domnule. Dar intrați vă rog în salon. Bărbatul meu vine și el numai decăt.“

Dl Grieb nu mai șovăi. Dacă s'ar întâlni cu dl Rousseau totul ar fi descoperit. El căută în buzunarul stâng al redingotei, scoase din el un mic portofoliu pe care-l deschise, luă o bancnotă albastră — fruct al unor străduințe penibile — și cu un aer de mare senior, cu un zimbet care se sileă să fie amabil, el întinse banii dnei Rousseau.

„V'ați gândit foarte bine, doamnă, spuse el. Am întotdeauna o mie de franci la dispoziția prietinelor mei. Amicițiile mele dlui Rousseau pe care sunt dezoalat a nu-l putea aștepta, căci sunt extrem de grăbit.“

Și fără să aștepte mulțumirile obligatei lui, el eși din apartament și coboară scara cu liniștea aparentă a unui domn a cărui conștiință e perfect de liniștită.

Trad. de: A. C.

CRIMA LUI

SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— 9 —

30 Decembrie 1859.

— Bine, Tereso, dar n'auzi că sună cineva de-un sfert de cias la ușă?

Nu-mi răspunde Teresa. Va fi stând de palavre cu portăreasa. Sunt sigur, că așa-i. Așa aștepti tu ziua bătrânului tău stăpân? Mă lași singur în ajunul de sf. Sylvestre! Vai! de-mi sosesc felicitări de ziua asta, de sigur din pământ au să răsară, căci toți cari mă iubiau, sunt sub glie. Nu înțeleg, ce mai caut eu prin lumea asta... Dar clopoțelul sună încă! Mă ridic de lângă foc și mă duc încet și gârbovit, să deschid. Dar ce văd înaintea ușii? Nu pe Amor plouat, — eu nu-s bătrânul Anacreon, — ci un copilăș drăguț, de vreo zece-

unsprezece ani. E singur; își ridică ochii, să mă vadă. Obrajii i se îmbujorează, născiorul însă îi dă un aier foarte ștregăresc. În pălărie, îi flutură niște pene iar pe bluză un guler de horbotă. Frumușel băiat! În brațe ține un pachet cât el de mare, și mă întrebă, că eu sunt d. Sylvestre Bonnard. Îi răspund că da; îmi pune pachetul în mână, îmi spune că-i dela mamă-sa, și o ia la fugă pe scări la vale.

Cobor câteva trepte, mă aplec peste parmaclac și văd pălăriuța rotind în spirală de-alungul scărilor, ca un fulg în vânt. Sara bună, drăguț! Aș fi vrut să vorbesc cu el. Dar ce să-l fi întreat? Nu-i frumos să descoși copiii. De altfel pachetul o să mă deslușiască mai bine decât solul.

E mare el, pachetul dar nu-i prea greu. Desfac în bibliotecă panglicile de mătase și hârtiile, cari îl învâluie și dau de... ce? de-un butuc, un butuc strașnic, un adevărat butuc de Crăciun, dar așa de ușor, încât parcă-i scorburos. Descoper de fapt, că-i alcătuit din două bucăți încheiate de-oparte cu cârlige, iar de ceea-laltă cu balamale. Desfac cârligele, și iată-mă inundat de viorele! Viorele pe masă, pe genunchi, pe covor! Ba-mi străbat în vestă, în mâneci! Sunt plin de mireazma lor!

— Tereso! Tereso! Adă vasele, umple-le cu apă și adă-le încoaci! Uite, ne-au sosit viorele! Din ce țară, din ce mână, nu știu, dar trebuie, că dintr'o țară plină de mirezme și dintr'o mână plină de gingășie. Cioară bătrână, auzi ce-ți spun?

Am strâns viorelele pe masă, am acoperit-o întreagă cu primăvara lor parfumată. Mai este ceva în butuc, o carte, un manuscris. E... nu-mi vine să cred... dar nici să mă îndoiesc... E *Legenda de aur*, e manuscrisul clericului Jean Toutmouillé. Iată *Curățirea Fecioarei*, iată *Răpirea Proserpinei*, iată legenda sfântului Doroctovée. Mă uit pierdut la relicvia aceasta parfumată de viorele. Întorc filele, — printre ele, alunecaseră câteva floricele palide, — și lângă legenda sfintei Cecilia, dau de o cartă cu numele: *PRINCESA TREPOF*.

Princeso Trepof! Dta, care cu atâta grație aci radeai, aci plângeai sub frumosul cer al Agrigentului, dta, pe care un bătrân morocănos te credeă prostuță, acum sunt sigur de frumoasa și rara dtale prostie; iar biet bătrânul, pe care-l faci azi fericit ca niciodată, o să-ți sărute mâinile când îți va reînapoia manuscrisul acesta, a cărui publicare exactă și somptuoasă numai dtale vor avea s'o datoriască, atât el cât și știința.

În clipa aceasta îmi năvăli în odaie Teresa, eră foarte agitată.

— Domnule, încep eu să strige, găciți pe cine am văzut adineauri în trăsura armoriată, la poarta noastră?

— Ei, pe doamna Trepof! ce naiba! sării eu.

— Eu nu cunosc nici o doamnă Trepof, domnule, îmi răspunse îngrijitoarea. Femeia, pe care o văzui acum, e îmbrăcată ca o princesă și are un copil, numai horbote pe haine! E doamna Cocoz, știți aceea miti-

tea, căreia i-ați trimis lemne, când eră lehuza, acum unsprezece ani! Am cunoscut-o îndată! Ea-i!

— E așadară... zici, că-i doamna Cocoz? Văduva negustorului de calendare? întrebai eu repede.

— Ea e, domnule! Ușa dela trăsura a stat deschisă, până i s'a urcat în trăsura copilul, pe care l'am văzut ieșind din casa asta. Nu s'a schimbat de loc. Și adecă de ce-ar îmbătrâni femeile astea? bătaie de cap n'au. Doamna Cocoz e numai nițel mai grasă, decum eră. O femeie, care a fost primită aici de milă, să vie, să-și arate în trăsura armoriată catifelele și diamantele! Nu-i rușinoasă treaba asta, domnule?

— Tereso, izbucni eu cu o voce grozavă, dacă-mi mai grăiești de doamna asta altfel, decât cu venerație adâncă, s'a sfârșit cu prietinia noastră. Adă vasele de Sèvres, să punem în ele viorelele acestea, căci atâta farmec dau cetății cărților, cum n'a avut niciodată.

În vreme ce Teresa căută oftând vasele de Sèvres, eu mă uitam la viorelele acestea risipite, al căror miros răspândeă în jurul meu, parcă mireazma unui suflet plin de farmec, și mă întrebam, cum, de n'am recunoscut eu în princesa Trepof pe doamna Cocoz. Însă tânăra văduvă, care-mi arătase copilașu-i gol pe scări, fusese o viziune prea repede pentru mine. Mai multă dreptate aveam, de mă învinovățiam, c'am trecut pe lângă un suflet plin de gingășie și frumsețe, fără să-l fi găcit.

— Bonnard, îmi zisei, tu ști descifra textele bătrâne, dar în cartea vieții nu ști ceti. Vezi, doamna Trepof, păpușa asta, care după părerea ta, n'avea decât un suflet de pasăre, a cheltuit, din recunoștință, mai mult zel și mai mult duh, decât ai cheltuit tu vreodată, ca să-ți îndatorezi pe cineva. Ți-a plătit împărătește lemnele de pe vremuri... Tereso, erai ca o coțofană, acum ai ajuns ca melcii! Pune viorelele acestea de Parma în apă!...

— ||||| —

Jeanne Alexandre.

I.

Lusance, 8 August.

Când mă coborâi din tren la gara dela Melun, noaptea își răspândeă pacea peste câmpiile tăcute. Pământul, înfierbântat ziua întreagă de o arșită înăbușitoare, de un „soare gras“, cum zic secerătorii din vâlcea din Vire, respiră un miros pătrunzător și cald. Peste lunci și răzoare se târau greoiu mirezmele ierburilor. Mă scuturai de praful din vagon și respirai cu pieptul plin de bucurie. Geamantanul, pe care mi-l înțesase Teresa de albituri și de scule mărunte pentru toaletă, *munditiis*, îmi părea așa de ușor, că-l avântam cu mâna, cum își avântă câte-un băiat ghiozdanul cu cărțile-i rudimentare, când iese din clasă.

N'a dat Dumnezeu, să fiu tot copilul începător întru tainele alfabetului! Sunt cincizeci de ani acuma, de când mi-a pregătit mama, Dumnezeu s'o ierte, o

felie de pâne cu dulceață și o puse într'un coșuleț, iar toarta coșulețului la mine în mână și mă duse, astfel înarmat la pensionul pe care-l ținea domnul Douloir, între curte și grădină, acolo la Passage du Commerce, într'un colț bine cunoscut vrăbiilor. Uriașul domn Douloir ne zimbi plin de gingășie, și mă mângăie pe față, fără îndoială ca să-și exprime și mai bine dragostea, ce-i inspirasem eu în clipa aceasta. Însă după ce eșise din curte mama, străbătând prin cetele de vrăbii cari zburau din calea ei, domnul Douloir nu mai zimbi, nu-mi mai mărturisea nici un fel de dragoste, ci părea, dimpotrivă, că mă privește ca pe-o ființă foarte supărătoare. Văzui mai târziu, că sentimente de acestea aveă dânsul față de toți elevii săi. Loviturile cu vergeaua ni le împărția cu o sprinteneală, la care nu ne-am fi așteptat niciodată, cum îl vedeam așa grăsun. Gingășia, cu care ne primise la început, îi revenia însă de câte ori grăia cu mamele noastre în prezența noastră, și atunci laudând mereu fericitele noastre înclinări, ne învăluia într-o privire plină de dragoste. Frumoase zile au fost acelea pe cari le-am petrecut pe băncile domnului Douloir cu micii mei camarazi, cari, asemenea mie, plângeau și râdeau din toată inima, din zori până în sară.

După o jumătate de veac tot așa de proaspete și luminoase îmi răsar amintirile acestea la suprafața sufletului, sub cerul acesta înstelat, care nu s'a schimbat deloc de atunci și a cărui strălucire nemișcată și senină va vedeă negreșit încă mulți băieți de școală, cum eram eu odinioară, ajungând savanți cărunți și plini de guturaiu, cum sunt eu acum.

Voi stelelor, cari ați strălucit deasupra capetelor ușoare sau grele ale tuturor străbunilor mei, nu știu ce regret dureros simt trezindu-se în mine la lumina voastră! Aș vrea să am și eu urmași, cari să vă vadă, când nu vă voi mai putea vedeă eu. Aș fi tată și bunnic acum, dacă ai fi vrut tu, Clementino, tu drag copil cu obrăjorii fragezi sub pălăria-ți trandafirică! Dar tu te-ai măritat după d. Achille Allier, după țaranul acesta nivernez, nițel boierit, căci necioplitul de tată-său, cumpărător de moșii naționale, cumpăraseră castelul și pământurile boierilor săi cu arhiva lor de hrisoave cu tot. Nu te-am mai văzut dela căsătoria ta încoaci, Clementino, dar îmi închipui că frumoasă, neștiută și dulce ți s'a scurs vieța în cuibul vostru dela țară. Am aflat, întâmplător, într'o zi, dela un prietin de-al vostru, că ai părăsit vieța pământeană, lăsând în urma ta o fetiță, care-ți seamănă. La vestea aceasta, care înainte cu douăzeci de ani mi-ar fi răzvrătit toate energiile sufletului, se făcū parcă o liniște largă în mine, sentimentul care mă cuprinsese nu eră durere pătrunzătoare, ci eră tristețea adâncă și liniștită a unui suflet plin de supunere în fața marilor învățăminte ale naturii. Am înțeles, că ce-am iubit eu, nu eră decât umbră. Dar amintirea ta e farmecul vieții mele. Făptura ta plâpândă, după ce s'a ofilit încet, s'a coborât sub glie; tinerețea

copilei tale s'a trecut și ea, frumsețea ei e fără îndoială stinsă. Ci eu te văd mereu, Clementino, cu bucele tale bălaie și pălăria-ți trandafirică...

Ce frumoasă-i noaptea asta. În liniște măreață stăpânește taina ei asupra oamenilor și vietăților, pe cari le-a deslegat de jugul lor zilnic; îi simt și eu influința binefăcătoare, cu toate că în urma unei obișnuințe de șaiszeci de ani, nu mă mai ispitesc lucrurile, decât prin semnele ce le înfățișează. Pentru mine nu mai există decât cuvinte, așa de mult m'am pătruns de filologia mea! Fiecare își face visul vieții în felul său. Eu mi-am făcut în bibliotecă visul acesta; iar când va sosi ciasul, să părăsesc ce-i pământean, să se îndure Dumnezeu, să nu mă ia de aiurea, decât de pe scară, din fața polițelor încărcate de cărți!

— Eh, e într'adevăr dânsul! Bună ziua, domnule Bonnard! Unde te duceai, cu capul așa ușor? Eu te așteptam cu gabrioleta în fața gării. Îmi scăpași când te-ai coborât din tren; mă 'ntorceam mâhnit la Lusance. Dă-mi geanta încoaci, și urcă-te în trăsură, lângă mine. Ști dta, că de aici până la castel sunt șapte kilometri zdraveni?

Cine-mi vorbește așa în gura mare din înălțimea gabrioletei sale? Domnul Paul de Gabry, nepotul și moștenitorul dsale domnului Honoré de Gabry, fostului „pair“ de Franța în 1842, mort mai deunăzi la Monaco. Tocmei la d. Paul de Gabry mă duceam acum, avântându-mi în mână geanta, pe care mi-o umpluse Teresa cu toate cele de lipsă la drum. Omul acesta de inimă intrase acum, împreună cu doi cumnați, în stăpânirea averii unchiului său, care, de obârșie dintr'o veche familie de iuriști, aveă în castelul său din Lusance o bibliotecă bogată în manuscrise, dintre cari unele erau chiar din veacul al XIII-lea. Pentru cercetarea și catalogarea manuscriselor acestora veniam eu acum la Lusance, mai ales că mă rugase și d. Paul de Gabry, al cărui tată, om vrednic și bibliofil distins, păstrase cu mine, până trăia, legături cu desăvârșire prietenești. Drept spunând, feciorul n'a moștenit deloc nobilele porniri ale tatălui său. Domnul Paul s'a dedicat sportului cu totul; se pricepe foarte bine la cai și la câni, și eu cred că dintre toate științele potrivite pentru a potoli sau înșelă nesfârșita omului curiozitate, dânsul numai pe știința grajdului și a potăii eră stăpân deplin.

N'aș putea zice, că m'a surprins când l'am văzut, deoarece așa ne fusese înțelegerea, să ne întâlnim; dar mărturisesc, că, răpit de cursul firesc al gândurilor mele, așa de mult pierdusem din vedere castelul din Lusance și pe stăpânii săi, încât glasul unui boierinaș dela țară, în largul drumului, ce-și desfășură înaintea mea, cum s'ar zice, pânza-i nesfârșită, îmi sună în urechi, asemeni unui zgomot neobișnuit.

— urmează —

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI”. Preful 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár* — *Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI”. Preful cor. 180. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-și taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA”. Preful 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 480.

Colecțiile „Cosinzenii”

de pe anul I. și II. se pot comandă dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. fl.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	180
I. Dragoslav: Volintirii	180
L. Rebreanu: Frământări	150
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	180
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	180
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	160
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borcia: Versuri flușturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1—
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2—
I. Slavici: Mara, roman	2—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Daus	2—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	250
D. Pătrășcanu, Timotheiu Mucenicul	2—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1—
N. Zaharia: Amorul	1—
Rădulescu-Codin: Făt-Frumos, povești	—30
I. Claretie: Drapelul, povestire trad. de Z. Bărbulescu	—30
I. Agârbiceanu: Datoria, nuvele și schițe	—30
I. Răscănu: Poveștile lui Perrault	—30
Carmen Sylva: Poveștile unei Regine	—30
V. Conta: Încercări de metafizică	—60
M. Maeterlinck: Sora Beatrice. Miracol, 3 acte tr. Minulescu	—30
D. Stern: Bulgaria sângerândă	—60
Honore de Balzac: O afacere întunecoasă	—40
R. Bringer: Spionii lui Napoleon	—80
Wells G. H.: Primii oameni în Lună	—80
Eftimiu V.: În temnițele Sтамbulului	—40
Onoto Vatana: Priveghitoarea japoneză	—40
Memoriile lui Napoleon	—80
Anghel C.: Răscoalele din 1907	—80
Domnia și detronarea lui Cuza-Vodă	—80
Eroii Uniunii: Jertfa lui C. Negri	—80
Marchiza de Pompadour	—80
Napoleon în Rusia	—80
Don Juan Rege	—80
Crimele teroarei	—80
Lacroix D.: Puiul Vulturului, prelucrată de D. Iacobescu	—80
Dr. G. Stănculescu: Boalele ochilor și îngrijirea lor	—20
Gârboviceanu și Chelariu: Snoave	—20
Eugen Todie: Robii pământului	150
H. Becher Stowe: Coliba lui Moș Toma, roman	—30
Al. Cazaban: Rozica	—30
Ohnet: Jale și bucurie	—30
T. Liviu: Războiul Romanilor cu Hanibal tr. N. Pandele, I/II	—60
Courteline G. — H. P. Petrescu: Învingeri strălucite, piesă	—30
Micul mincinos, comedie în 2 acte, local. de Bujorel	—30
Mirande: Zoe, comedie într'un act	—24
Wilde O.: Nuvele, trad. de Dr. I. Broșu	—50
N. Zaharia: Vieța și opera lui Eminescu	3—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —